

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



Kundgörelser.

Uti afledne Murmästaren Rankes stenhus wid Kronhuset, Kommer genom offentlig Auktion at försäljas den 17 Junii följande ägendom, nämligen tvåanne tomter wid Masthamnen, med därpå stående Magasin, hästegvarren på Ekelundsgatan, tvåanne tomter på Kronhusgatan, som Tunnebindaren Hasselgren för detta ägt, utom lösbören, bestående af guld och silfver, ten, koppar, messing och järn-saker, fång- och gång-kläder, porcellaine och husgerådssaker, samt öfwertåtte wagnar, chästar och städer, m. m.

Angifwes til salu en wäl beseglad båt, som i desse dagar blifwit försedd med tillbehör af förladet är inköpte segel, ror, åror och mast. Af Herr Des Reaux på Egmondtska Contoret lemnas närmare underrättelse.

Sex tolfster timber, til en längd af 14 alnar, äro mögelige at erhållas hos Herr Auditeur Barkenbohm.

I dag hålles uti Gymnasio et Tal om den nyligen erhålna hugneliga freden, författat på Latin af Gymnasisten, And. Holmström, som tänker i år resa til någon af Sveriges Academies. Hvad skal jag säga för min del?

Pace Borusfiaca nihil est optatius una:

Quos odisse nequis, Civis, amare juvet.



Göteborgska
Magasinet.

Lördagen, den 19 Junii 1762.

Ulmärkningur öfwer brän-torf.

I förledet är utkom i Göteborg en skrift, under namn af medel at bespara skog, och tillika hämma wedbristen; et ämne, som bör sysselsätta Swenske Hushållare, helst i vår tid, då skogar så illa härdas, icke litet tilgripas, och ingen tänker med allwar på återplanteringar. Öfwer så närbrände mål har Författaren be-
römligen yttrat sig; och bland annat föreslaget, at tills widare wäl hushålla med brän-torf: et medel, som på wissa orter gör oneteligen mycket til saken. Men i de landsorter, där skogen är redan medtagen, och torf-måssarne nästan uttömda, fodras til äfventyrs andra medel och snar hjälp, om ej et almant elände skal taga öfverhanden, och samma öde framdeles öfvergå wåre Sjö-Städer, som et Faltsterbo och dylika orter. Jag får ej denna gången tid, at föreslå botemedel, nögd at erinra något, rörande brän-torf; et efter nyare systemer allför ädelstäm-
B b ne

ne, för at upofras åt elden. Jag wil ogerna, at wedbristen skal hånmas med et wårre ondy hwilket ej heller lofwar tilräckelig bot. Attskillnaden mellan Författaren til förberörde skrift och mig består således däruti, at, ehuru wi bägge widkänne brän-torfwens ounbårliga bruk, där skogs-bristen redan yppat sig, och torf-förden är tilräckelig; ja, fastän wi bägge tro, at med brän-torfwen bör dnt hushållas; leder likwål Författaren sin ömhet från denna waras nödwändighet i ugnen, * men jag från des ounbårlighet på wåre ljung-backar, hwilke återfordra sin förna tilhörighet.

Man föreställe sig allena grundämnet til all torf-jord, och til hwad ändamål hon är skapad: så låter finnas, at hon ej utan i yttersta nöd bör wråkas i elden.

All torfjord är oemotfägeligen istet annat än det finaste af all mat-jord, hwilken fins i någden af det ställe, där torfjorden är hop-samlad, på högderne af regn-watnet uplöst, och nedsköligt i djupe dalar och andra ställen, där et stadsse stilla stående watten kunnat inne-hållas.

* Det är ingen twiswel, at ju Författaren til mer nämde skrift, byser all ömhet för de skatter, som gdnas i wåre mässar. Han yrkar ju stadsse därpå, at torf-mässar och skogsplanteringar böra med lika ömhet stödas; hwarföre han wid slutet hädelligen recommenderar det sebnare medlet. Men at hon ej tänker lika fördelagtigt om all torf-jord, och des Economiska dyrd uppå fälter; det kommer af Författarens olika systeme, hwarom mer i nästa anmärkning.

hållas, förökt af förutnade insecter och watten-wårter, som i sådana watten årligen tillwuxet*.

Sedan dessa ämnen hunnet til den myckenhet, at de öfwergå watnet, emottaga de allehanda får-wårter, och omsider den wanliga får-mässan. Detta sista hånder likwål icke för, än denna samling hunnet til den högd, at watnet på något ställe får afstopp, eller ock så mycket kan utdunsta, at det öfwersta någon gång om sommaren får litet fästa sig; då åter höst- och wår-regnet qwarlemnar sin wanliga afgift. Ut så går til, är lätt at bewisa. Man wet, at et i rörelse warande watten, kan utläta, och föra med sig de jord-partiklar, som det widrör; åter då rörelsen stadnar af, måste det lemna från sig, hwad det förut upsnappat, så wida alla jord-

Bb 2

* Denna sats är wäl ganfka rimelig, doch til åfwen-tors ej afgjord ännu. Här ligga flera twiwelsmål begratne wid hwar stubbe i wåre mässar, äfwen wid laggorne i de samme, och i de så stundade fälter, som midt uti mässar bliwet gjorde, och igenworet, utan at någon mat-jord hunnet at dit föte.

Hwad nu den besönneliga närma angår, som brän-torfwen tillägges; så wore önskeligt, at förtarenheten stadsåse de Lärdsas tankar därom. Och ser man, at åfwen deras emiddmen om torfwens nytta waret olika. Torf är af flera slag; det äger ej all en lika tyra: ja, setman kan ock wara aldeles utlakad af det bästa slaget. Hwattil duger då det, om icke at kastas i ugnen? Läs Åkerbrukets Chemiska grunder, s. 149.

Så dessa orsaker har Författaren uttöckeligen påmint, at en revision borde ske öfver alle mässar, och de som tjena til åker eller ånas upodling, unöndstras och skiljas från de mindre duglige.

jord-partiklar, ja och de aldrasnaste, äro tyn-
gre än waterns, och fölgagteligen taga in det
nedersta rummet, när et watten står stilla. Låt
nu detta watten ständigt utdunsta, då det res-
naste går i luften: låt det lika så föröklas af et
watten, som innehåller jord-partiklar: måne
då icke jord-samlingen ökes, och såsom tyngre
sätter sig åt botnen, och trycker watten undan
sig? Fortsättes detta så länge, til des en sådan
samling hunnet det lägsta af omliggande högder;
då rinner watten antingen af, eller utwidgar sig
til mera rymd: och ju widare rymd en lika my-
kenhet watten intager, ju mera utdunstar det:
således förökes jord-massan, men watten går
bort. Om jag nu jämsföret detta med det på
högderne ströfwande, men i dalarne stadnande
regn-watten, hwilket til största delen röret hög-
dernas yta, som består af matsjord, ehuru lit-
ten den och äro så torde säran om wäde torf-mass-
sar med deras tillwänt och första grundämnen
wara ren och bewislig.

(Fortsättning härnäst.)

EPIGR. XCI.

Varronis Divisio Theol.

Prima theatrorum, mundique secunda
led Urbis
Tertia, gentilis Thejologia, fuit.

Swad

Swad nytt i Staden?

Korta Stads-nyheter.

Gotheborgske Werel-coursen.

Onsdagen, den 16 Junii.

London	- -	82	- -	Dal. R:mt.
Amsterdam	-	76 $\frac{1}{4}$	dub. usö	M: R:mt.
Hamburg	-	77	- -	M: R:mt.

Ankomne äro Skepparne Helgekarssen ifrån
Ålborg med victualie waror, Talemus Christ-
man ifrån Lemkils med stenkol, James Hunter
ifrån Bremen med barklast, Jonas Lind ifrån
Ålesman med dito, Georg Kerr ifrån Ham-
burg med dito, Wilhelm Thorntoun ifrån Bre-
men med dito, Jürgen Hendrichs ifrån Har-
lingen med dito, Walter Brown ifrån Bremen
med dito, Jacob Paulin ifrån London med
Pachhus-gods, och Anders Knape ifrån St.
Ubes med salt.

Utgångne äro Skepparne Edward Lesslie
til Dundie, Robert Thomson, Adam Young
och Peter Swiites til Newcastle, Engelbrecht
Gedda til Piet, Oluf P. Boman til Grenock
och Hugh, M. Millan til Ålesman med järn
och bräder, Anders Stare til Amsterdam med
järn och stål.

Bb 3

Hel

Selsingör. Den 6 Junii gingo härigenom Skepparne Peter Hulsten. och Erik Lindström ifrån Norköping och Stockholm til Göttheborg och Angeland med hwete och järn, Anders Hysing ifrån Carlshamn til Uddewalla med tunnor. Den 7 dito, Philip Otterdahl ifrån Stockholm til Dublin med järn. Den 8 dito, William Richmond och John Wildbone ifrån Stockholm til Hull med järn. Den 9 dito, Anders Hanssen Hagman, Peter Stjernberg och Nils Hellerström ifrån Danzig til Göttheborg med råg, Jacob Ohman ifrån Göttheborg til Danzig med sill. Den 10 dito, Jens Peterfens Kjerr ifrån Memel til Göttheborg med råg, Peter Rehnström och Johan Nystrand ifrån Carlshamn och Norköping til Göttheborg och Marstrand med tunnor, Erik Sundberg ifrån Kbnigsberg til uddewalla med barlast, Johan Holm ifrån Carlshamn til Dublin med bräder, Melcher Gay ifrån Malmö til Norge med barlast, Börje Isberg ifrån Wisby til Göttheborg med kalf, Matthias Tanelin ifrån Åbo til Livorno med bräder, Jonas Schelin ifrån Stockholm til Kongälf med salt. Den 11 dito, Joh. Mag. Schönberg ifrån Malmö til Uddewalla med malt, P. Demoren ifrån Danzig til Strömstad med råg, Peter Wollin ifrån Calmar til Göttheborg med bräder, Alexander Berg ifrån Kbnigsberg til Göttheborg med råg, Jonas Christensen ifrån Stockholm til Hamburg med dito. Den 12 dito, Andreas Rander ifrån Christianstad til Amsterdam med beck. Små

Små Kyrko-tidningar.

Prosten och Lectorn, Herr Doctor Jacob Arfwidson, är den 9 dennes med döden afgången i Stockholm. Adjuncten, Herr Magister Bolhemius, den 6 dennes i Halmstad.

Adjuncten i Morlanda, Herr Magister Jonas Holmsten, är blifwen Commminister därstädes.

I Swenska Församlingen äro ifrån den 1 til den 17 dennes födde 5 Gossar och 6 Flickbarn: Döde Fru Johanna Bergsten, af ålderdom, afledne Handelsmannen Herndahls Enka, Fru Maria Söderberg af feber, Stads-betjenten, Anders Smedmark af lungfot, Trågårdsmästaren, Johan Swensson af bröstfeber, Boktryckaren Emitts son Berndt af apoplexie, 1 Gossbarn af koppor, och 1 Flickbarn af slag.

I Tyska Församlingen födt 1 barn: Döde Herr Nils Sahlgren, son af framledne Herr Commerce-Rådet och Politie-Borgmästaren, Herr Jacob Sahlgren, 45 år gammal.

I Kronhus = Församlingen födde 4 barn: Döde 1 Soldat af feber, och 3 barn af kiftöfsta, slag och bröstvärk.

Rundgörelser.

På et fjerdedels Hemman Ramsön Fallat, uti Förlanda Soken, Inlands norre Härad, liggande wid Hake-sjö en half mil sjö-wägen till Mar-

Marstrand, och 2 mil landsvägen til Kongälf, åro år 1759 och 60 upbyggde tvåanne stora silleboder, til större delen af bräder med timber, den ena 48 alnar lång, och 12 alnar bred, den andra 30 alnar lång och 12 alnar bred, samt tvåanne saltboder af timber, som innehålla 400 tun. hwardera: desliques åro tillbyggde, utmed den stora silleboden, tvåanne kamrar med kakelugn och spis, utom et litet transjuderi-hus med kätstel, och en stor brygga, från sillebodarne til sjön. Vid denna O är en god hamn, hwar til både större och smärre fartyg kunna lasta: dessa bodar med stället åro öfwer all förbörtring, och kan man på 1 til 2 månader nedlasta 2 eller 3000 tunnor sill, hwarwid ingen brist är på arbetare. De som åro hågade, at tillhandla sig dessa bodar, kunna här om få närmare underrättelse af ägaren, Herr Friedrick Koek i Uddewalla.

Skepparen Stares hus beläget på walgatan, midt emot Bagaren, Eric Odbergs, är till salu: det består af 7 eldrum och tvåanne bakugnar, samt är fritt ifrån börd.

Om wagn eller chaise står någon til last, är Sadelmakaren Joek färdig at afhemta dylik rörligheter.

Den 16des om morgonen är en sadel-bruten röd häst, med hwit ståndeman, hwit swans och stor blås, samt en öyel på et af bakbenen, förkommen på wallen mellan store och lille bomen. Underrättelsen skal hos mig hederligen förskyllas.

* * * *

Göteborgska Magasinet.

Lördagen, den 26 Junii 1762.

Forsättning om brän-torf.

När den omtalta jordsamlingen genom torfan bunnet at få en fast yta; blir des tyngd inom lika rymd, och i jämförelse med den underliggande jorden, naturligen större: fölgagetligen sammantryckes hela massan småningen; och sker tryckningen, så ofta den tryckande kraften förökas af den växande massan, som borttager och qwarhåller det rof, hwilket det öfverstrykande regn-watnet på högderne bortsnappat, då ock det i understående jord-massa ännu qwarhållne watnet tryckes up, och får urdunsta. Här af är klart, at alle torf-massar åro högdernas alster. Låt wara, at någre kunde hafwa sin uprinnelse från synda-floden; så åro de likwäl af samma beskaffenhet med de tilhoyrne, hwilke bestå af den finaste mat-jord. Härmed förstås alla de ämnen, som utom watnet och luften erfordras, at underhålla växterna; ware sig af hwad slag de wara må. Huru oändeligen många

Ee

ga